

A Fővárosi Ítéltábla a ... jogtanácsos által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a ... jogtanácsos (címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen személyiségi jogsértés miatt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2017. február 10. napján kelt 27.P.24.739/2016/6. számú ítélete ellen a felperes részéről 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 15.000 (tizenötezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes keresete az alperesnek a című reggeli magazinműsorában ... napján tett nyilatkozatában foglalt közlések miatt jóhírneve megsértésének megállapítására irányult. Kérte továbbá az alperes elégtétel adására, továbbá 2.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére való kötelezését.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 30.000 forint perköltséget. Megállapította, hogy a 120.000 forint meg nem fizetett illetéket a Magyar Állam viseli.

Ítéletének indokolásában idézte a Ptk. 2:43. § d) pontját és 2:45. § (2) bekezdését, a 2:44. §-át, utalt a 2:51. §-ára, a 2:52. §-ára, illetve a PK 12. és 13. számú állásfoglalásokra.

Rögzítette, hogy jóhírnévsértésre az hivatkozhat, akinek a személye a sajtóközlemény tartalmából felismerhető. A személyhez fűződő jogok védelmére vonatkozó szabályokat a jogi személyekre is alkalmazni kell, nem érvényesíthet azonban személyiségi jogi igényt a jogi személy alkalmazottja, tagja, tisztségviselője nevében, ha a közlemény név szerint, vagy közvetett utalással kizárólag valamelyik alkalmazottját, tagját, tisztségviselőjét jelöli meg. Ez azonban nem zárja ki, hogy a munkáltató a saját nevében is helyreigazítást kérjen, ha a közlés a jogi személyt is sérti.

Álláspontja szerint a sérelmezett alperesi kijelentés általánosságban véve vonatkozik a felperesi szakszervezetre és az nem bizonyos szakszervezeti tisztségviselők eljárására értendő. Értelemszerűen jogi személy csak a vele jogviszonyban álló természetes személyek útján tud cselekedni, így általánosságban kimondható, hogy a jogi személyt érintő történés - a tényleges cselekvés szintjén - természetes személyhez kötődik, de ettől az még a jogi személy saját cselekményeként, eljárásaként értékelendő. A jogi személyt illető jóhírnév, mint személyiségi jog megsértésében való érintettség megítélése annyiban speciális, hogy amennyiben a sérelmezett kijelentés konkrétan és kifejezetten a jogi személyhez köthető valamely személyt érinti, úgy ezen kifejezetten nevesített magánszemély a jogsértés érintettje és őt személy szerint illeti meg az igényérvényesítés joga.

A perben hivatkozott alperesi kijelentés a felperesi szakszervezetre vonatkozott és csak azon általános szinten érintette a szakszervezet tisztségviselőit, hogy szükségszerűen természetes személyek jártak el a jogi személy képviseletében a küldöttgyűlések összehívása és lebonyolítása során, így a felperesnek van keresetőségi joga.

A lefolytatott bizonyítási eljárás és az irányadó jogszabályok alkalmazásával arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a felperes által sérelmezett kijelentésével nem sértette meg a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. A jóhírnév sérelme ugyanis kizárólag valótlan tényállítás következménye lehet, valós tény állítása, vagy vélemény közlése a jóhírnév megsértésére akkor sem alkalmas, ha ez kellemetlen, bántó valakire nézve, feltéve, hogy a valós tények állítása nem indokolatlanul sértő, bántó, vagy lealacsonyító. Utalt a BDT2012.2653. szám alatt közzétett eseti döntésben foglalt ún. bizonyíthatósági tesztre és arra, hogy a tény valósága bizonyítható, vagy cáfolható, ezzel szemben egy adott véleménnyel azonosulni, vagy attól elhatárolódni lehet, de ahhoz a valóság kritériuma nem kapcsolható. A véleménynyilvánítással összefüggésben személyiségi jogi jogsértés megállapításának nincs helye feltéve, hogy a vélemény ténybelileg megalapozott és kifejezőmódjában nem sértő, nem bántó, nem lealacsonyító.

Megállapítása szerint a felperes által sérelmezett alperesi állítás vélemény, az alperes a riportban elhangzottakkal a felperes tevékenységére vonatkoztatható szubjektív értékítéletén alapuló, erősen negatív meglátásait sarkosan fejezte ki, de megnyilvánulása miatt személyiségi jogi jogsértés megállapításának nincs helye. Véleménye ugyanis nem terjeszkedik túl a törvényes határokon, kifejezőmódjában nem sérti a véleményközlés társadalmilag kialakult határait. A közszereplők ezt meghaladóan a teljesen egyöntetű bírói gyakorlat értelmében az átlagosnál magasabb mértékben kötelesek túrni a véleményeket. Ez a kötelezettség fokozottan érvényes a politikai felépítmény intézményeire, így a szakszervezetekre is, melyek kötelesek túrni a tevékenységükkel kapcsolatos akár sértő kritikákat is, minthogy az intézmények bírálhatósága, a véleménynyilvánítás Alaptörvényben biztosított szabadságából következő minden embert megillető jog, amely egyúttal a demokratikus intézményrendszer egyik lényegi biztosítója is.

Utalt arra, hogy a PK 12. számú állásfoglalás II. pontja szerint egy kijelentés értékelésénél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. Az alperes által használt „csalás” szónak nemcsak büntetőjogi értelmezése ismeretes, hanem azt változatos formában használja a köznyelv is, eredeti jelentéstartalmától elszakadó módon. A „csalás” kifejezés használata széles körben elterjedt a politikai közéletben is, gyakran használják mind a politikai közszereplők egymás megítélésére, mind pedig a közemberek a politikusokkal és a politikai intézményekkel szembeni ellenérzéseik kifejezésére.

Annak értékelése, hogy a politikai közbeszéd ezen állapota helyes-e, vagy sem, illetve hogy kell-e, s ha igen miként fellépni a politikai véleménynyilvánítás durva kifejezőmódja ellen, kívül esik a per érdemén. A kétségtelenül rendkívül erős, negatív felhangot magában hordozó „csalás” kifejezés használata olyan mértékben elterjedt, hogy használata a társadalmi közfelfogás szerint sérelemként nem értékelhető.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a perköltség viseléséről.

Az ítélettel szemben a felperes élt fellebbezéssel, melyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a keresetének való helyt adást kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy keresetösségi joggal rendelkezik, tévesen minősítette ugyanakkor véleménynek az alperesi közlést, illetve a felperest közéleti szereplőnek, aki ezzel összefüggésben az átlagosnál magasabb mértékben köteles tűrni a véleményeket.

A felperes alapszabálya szerint a ... közlekedési alágazatban és az azt kiszolgáló tevékenységek ellátására létrejött gazdasági társaságoknál, egyéb szervezeteknél munkaviszonyban álló munkavállalók, nyugdíjasok, ösztöndíj-szerződéssel rendelkező hallgatók és tanulók érdekvédelmi és érdek-képviselői szervezete, így működése egy viszonylag szűk és zárt munkáltatói körben értelmezhető, mindenekelőtt a ... csoporton belül. Tevékenysége kifejezetten a ... munkavállalók érdek-képviselőire irányul, működését kizárólag a tagok által fizetett tagdíjból fedezi, közpénzek felett nem rendelkezik, azt nem kezel, közhatalmat nem gyakorol. Más megközelítésben tevékenysége bizonyos eseti kivételektől eltekintve a társadalom életét, helyi vagy országos viszonyok alakulását nem befolyásolja, így a ..., illetve annak tisztségviselői általában és minden megszorítás nélkül semmiképpen sem minősülhetnek közszereplőnek. Egy adott vállalati csoport, alágazati szakszervezet, illetve annak tisztségviselői személyiségi jogai közel sem részesülhetnek a valódi közszereplőkkel, így mindenekelőtt a politikusokkal azonos megítélésben, azaz személyiségi jogaik az általános szabályok szerint alakulnak, teljes védelmet élveznek. Bizonyos esetekben nem zárható ki, hogy a szakszervezet is beléphet a közélet terébe és ilyenkor valóban felmerülhet akár a közszereplői minőség is, ilyen lehet akár egy országos ... sztrájk, de akár egy közpénzből finanszírozott projekt megvalósulása is.

Nem vitatta, hogy egy országos szakszervezeti szövetség már eleve rendelkezik közszereplői státusszal, hiszen mindenek előtt az országos érdekegyeztetésben elfoglalt pozíciói eleve politikai, közéleti szerephez helyezik. Vitatta azt a leegyszerűsítő megközelítést, ami az ítélet indokolásában megfogalmazódik. Hivatkozott arra, hogy a tevékenységével kapcsolatos, akár sértő kritikák tűrésére vonatkozó kötelezettség kifejezetten csak az érdekvédelmi tevékenység keretében értelmezhető, így nem vitatható, hogy a vállalati érdekegyeztetés fórumain a munkáltató sértő megjegyzéseit is tűrni köteles. Az ezt meghaladó kritikára a szabadság nyilvánvalóan nem terjedhet ki, így nem minősítheti többek közt a gazdálkodási tevékenységét sem valótlan tényállításokkal, sem sértő véleményekkel senki.

Lényeges körülmény jelen esetben az is, hogy a sértő megjegyzéssel illetett szakszervezeti esemény a szervezet interior fóruma, legfőbb döntéshozói testületének ülése volt, amely arra szolgált, hogy a szakszervezet újraválassza tisztségviselőit. Ez tehát a felperes életének legbensőbb, legintimebb fóruma, ahol civil szervezet lévén a belső demokratizmusnak, az önigazgatásnak minősített jelentősége van. Egy ilyen fórum megszervezése, lebonyolítása semmilyen körülmények között nem minősülhet közszereplésnek.

A felperes önmagában azzal, hogy egy viszonylag nagyobb munkavállalói közösség képviselőjét látja el, általában nem minősül közszereplőnek. Az alperes nem egyes konkrét személyekre fogalmazta meg a sértő kijelentését, hanem differenciálatlanul, magára a teljes közösségre kiterjesztően, e tekintetben pedig bizonyosan nem tekinthető a tisztségviselők teljes közössége közszereplőnek.

Az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy az alperes csak véleményét fejezte ki, bagatellizálja és relativizálja a nyilatkozat tartalmát. A személyiségi jogvédelem jogintézményeinek célja az, hogy a társadalmilag kialakult közfelfogás visszaszoruljon és ebben a bírói gyakorlat

kitüntetett szereppel kell, hogy rendelkezzen. Az alperes nyilatkozata - még véleményként is - kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, megalázó. A csalás említése a perbeli esetben annyiban tér el a hétköznapi közbeszédtől, hogy itt már a megválasztott tisztségviselőket is támadja, így ezzel alapvetően rombolja e tisztséget, illetve az ezeket betöltő személyek legitimitását, így magának a ..., mint szervezetnek a jóhírnevét. A vélemény a jóhírnév megsértéseként pontosan az által válik jogellenessé, hogy - legalább burkoltan - tényállítást tartalmaz. Jelen esetben erről van szó, hiszen itt a küldöttgyűlések megrendezése, ennek jogszerűsége ténykérdés.

A tényállítás és az értékítélet közti különbségtétel lényege, hogy míg a tények valósága bizonyítást nyerhet, addig az értékítéletek bizonyíthatóságáról, azok igazságtartalmáról nem is lehet beszélni. Amennyiben egy állítás igazságtartalma legalább részben ellenőrizhető, igazolható, mint jelen esetben is, akkor tényállításról beszélhetünk. A perbeli esetben az alperes maga kezdeményezte az állítás igazságtartalmának ellenőrzését, amikor is keresettel támadta meg a küldöttgyűlések jogszerűségét. Azon közlés, miszerint csalással tudták ezt a választást is megszervezni, tényállításnak minősül, mivel a Fővárosi Ítélet tábla a ... számú jogerős ítéletében megállapította, hogy a küldöttgyűlések minden tekintetben szabályszerűen kerültek megtartásra, így az alperes által tett tényállítás valótlan tartalmú.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására, a felperes perköltségben való marasztalására irányult. Kérte a felperes illeték megfizetésére való kötelezését is, mivel a felperes személyes illetékmentességre vonatkozó nyilatkozata nem felel meg az Itv. 5. §-ában meghatározott követelményeknek.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes közéleti szereplőnek minősül, ezért kereseti kérelme elbírálása során a Ptk. 2:44. §-ában foglaltak alapul vételével kell eljárni. A felperes a tevékenységét mint munkahelyi szakszervezet az ország legnagyobb, országos közforgalmú közlekedési vállalatánál fejti ki, és érdekvédelmi tevékenysége során megvalósított akciói megalakulása óta nem csak a munkavállaló tagjait, hanem a társadalom széles rétegeit is érintik, ezáltal országosan ismert szakszervezetté vált, közszereplői mivolta vitathatatlan.

A sérelmezett kijelentés vélemény. A „csalás” köznapi jelentése a büntetőjogi fogalomtól eltér. A kifejezés olyan mértékben elterjedt, hogy a használata a társadalmi közfelfogás szerint sérelemként nem értékelhető. A közszereplőkről alkotott vélemény, értékítélet önmagában akkor sem alapoz meg személyiségvédelmet, ha túlzó, felfokozott érzelmeket tükröz.

Valótlan az a felperesi állítás, hogy tényállításról van szó, amelynek valóságtartalma bizonyítására maga kezdeményezett peres eljárást.

A felperes ...-i küldöttgyűlése határozatainak hatályon kívül helyezése iránt valóban előterjesztett keresetet. Rosszhiszemű ugyanakkor a felperes eljárása, hogy erre a perre hivatkozással próbálja egy majdnem fél évvel későbbi, más tárgyú interjúban elhangzott kijelentéséről bebizonyítani azt, hogy abban tényállítást és nem véleményt fogalmazott meg.

Az Alaptörvény alapvető jogként deklarálja a véleménynyilvánítás szabadságát. Az általa megfogalmazott vélemény, bírálat nem volt alkalmas arra, hogy a felperes társadalmi megítélését hátrányosan befolyásolja.

A felperes fellebbezése nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az arra alapított érdemi döntésével és levont jogi következtetéseivel a Fővárosi Ítélet tábla mindenben egyetértett, ezért az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság az ügy eldöntése szempontjából irányadó jogszabályokat teljes körűen ismertette, ezért azokra a másodfokú bíróság csupán visszautal.

A fellebbezésben írtakra tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az alábbiakra mutat rá.

A jóhírnév megsértésére alapított kereseti kérelem esetén a felperesnek kell bizonyítania azt, hogy a nyilatkozatot az általa megjelölt személy - jelen esetben az alperes - tette, az a felperest érinti és olyan sértő tényállítást tartalmaz, mely alkalmas a felperes megítélésének hátrányos befolyásolására. Mindennek igazolását követően terheli a nyilatkozattevőt a tényállítás valóságtartalmának bizonyítása.

A perbeli esetben a sérelmezett közlés nem vitatottan az alperestől származik és a felperest érinti. Az alperes ezen kijelentést a ... reggeli, ... című magazinműsorában tette, a riport témáját a felperest és a ... elnökségét ért vádak, az alperes által emiatt tett rendőrségi feljelentés képezték. Ennek keretében fejtette ki az alperes az álláspontját a felperesi szakszervezet ..., ... és ... napjain tartott tisztújító küldöttgyűlésén történtek vonatkozásában.

A sérelmezett közlést ugyanakkor abból a szempontból is vizsgálat tárgyává kell tenni, hogy az tényállítást tartalmaz-e, avagy a nyilatkozó értékítéletét, következtetéseit, véleményét közvetíti. Amennyiben ugyanis a közlés véleménynyilvánítást, értékítéletet tartalmaz, ez legfeljebb abban az esetben jár a személyiségi jog sérelmével, ha kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, lealacsonyító, megalázó.

A 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy a szólásszabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek. Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot, még akkor is, ha esetleg túlzóak és felfokozottak. A demokratikus jogállam állami és önkormányzati intézményeinek szabad bírálata, működésük, tevékenységük kritikája - még ha az becsületsértő értékítéletek formájában történik is - a társadalom tagjainak, az állampolgároknak olyan alapvető alanyi joga, amely a demokrácia lényegi eleme.

A felperesi szervezet jogi személy, országosan ismert szakszervezet, a közélet szereplője, ugyanazon szabályok irányadóak rá, mint a közszereplőkre. Nyilvánvaló, hogy egy nagy tagsággal rendelkező, az egyik legfontosabb, legnagyobb országos közforgalmú közlekedési vállalatánál érdekvédelmi tevékenységet folytató szervezet cselekedetei, valamint a tagságában, egyes szerveiben, vezetőségében bekövetkező változások nem csupán a tagjait, hanem a társadalom széles rétegeit is érintik, érdeklik.

A felperes által hivatkozott, az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az állambiztonsági szolgálatok történeti levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény 1. § (2) bekezdés 13. pontja valóban rögzíti a közszereplő fogalmát: az a személy, aki közhatalmat gyakorol, gyakorolt, vagy közhatalom gyakorlásával járó tisztségre jelölték, illetve aki a politikai közvéleményt feladatszerűen alakítja, vagy alakította. Ez a fogalom azonban kizárólag ezen jogszabály alkalmazási körében irányadó, annak általánosságban való alkalmazására nincs lehetőség. A törvény 1. § (1) bekezdése meghatározza, hogy a törvény hatálya mely iratokra és adatokra terjed ki és ezzel összefüggésben adja meg a közszereplő definícióját.

A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy egy kijelentés tényállításként vagy véleménynyilvánításként

való minősítése nem attól függ, hogy a közlés kijelentő módon került-e megfogalmazásra. A tényállítás és a véleménynyilvánítás elhatárolása az úgynevezett „bizonyíthatósági teszt” alapján történhet. (BDT2012. 2653.). Tény a való világ azon objektív - az emberi tudattól függetlenül - mozzanata, amely a múltban, vagy a jelenben érzékelhető jelenség, állapot, esemény, történés, vagy cselekvés, ekként valósága bizonyítással igazolható. A véleménynyilvánítás ezzel szemben szubjektív kategória, valamely tényre vonatkozó állásfoglalás, értékítélet, következtetés valóság tartalmára tehát bizonyítás nem folytatható le.

A Fővárosi Ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a perbeli esetben a csalás kifejezés a felperes véleménye volt. Az alperes tényszerűen a csalás szót használta, mégpedig kijelentő módon, amikor kifejtette, hogy „És ráadásul csalással tudták ezt a választást megrendezni, sőt a ..., második fordulót is törvényellenesen, csalással szervezték meg.” Annak megítélésénél azonban, hogy az tényállítás, vagy véleménynyilvánítás, nem hagyható figyelmen kívül a közlés szöveggörnyezete, az elhangzás helye és körülményei sem. Figyelemmel kell továbbá a társadalmilag kialakult közfelfogásra is.

A másodfokú bíróság ennek megfelelően nem kizárólagosan a felperes által kifogásolt konkrét mondatot vizsgálta, hanem a perbeli riport egészét, annak összefüggéseit is.

Az alperes nyilatkozatának sérelmezett része az „arra gondolok” közléssel kezdődik, ezt követően fejt ki az alperes a tisztújító ülésen történeteket érintő álláspontját. A szövegösszefüggés vizsgálata alapján megállapítható, hogy az alperes a csalás kifejezéssel nem büntetőjogi kategóriára utalt, hanem egy sarkos, erőteljes véleményt fogalmazott meg az adott közösség életét jelentős mértékben érintő esemény vonatkozásában. A csalás, csalással kifejezések használatával saját szemszögéből értékelte a történeteket, arra utalva, hogy itt egyfajta rosszindulatú tévútra vezetés történt. Az alperes tehát az általa minősíteni kívánt jelenséget, az azzal kapcsolatos kritikai álláspontját, negatív véleményét kívánta hangsúlyosan, figyelemfelhívóan kifejezésre juttatni. Az elsőfokú bíróság - az állandó bírói gyakorlat szerint az általános személyiségi jogi perekben is alkalmazandó PK 12. számú állásfoglalás szem előtt tartásával - a sérelmezett közlés szöveggörnyezetét, az elhangzás helyét, körülményeit mérlegelve helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az olyan véleménynyilvánítás, amely nem tekinthető önkényesnek, kifejezésmódjában pedig nem sértő, bántó, vagy lealacsonyító, az egyik fontos közéleti szerepet is játszó szakszervezet jogszerű kritikájának keretein belül marad. Ebből a szempontból nincs jelentősége annak sem, hogy a bíróság az alperes által indított perben a határozatok hatályon kívül helyezésére irányuló keresetet esetlegesen elutasította. Az alperes jogsértés nélkül megfogalmazhat a felperest érzékenyen érintő, sarkos kritikát is, amelynek tűrésére a felperes köteles.

A felperes fellebbezése eredményre nem vezetett, köteles ezért az alperes részére a Pp. 239. §-án keresztül érvényesülő Pp. 78. § (1) bekezdésének megfelelően másodfokú perköltség megfizetésére. Az alperes másodfokú perköltsége jogi képviselője munkadíjából áll, melyet a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján állapított meg. A felperest Itv. 5. § (1) bekezdés d) pontja alapján megillető személyes illetékmentessége folytán, a személyek polgári jogi védelmével kapcsolatos perekben érvényesülő tárgyi illetékfeljegyzési jog miatt le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-ának megfelelően.

Budapest, 2017. június 22.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kovács Éva s.k.
előadó bíró

Dr. Hercsik Zita s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő